

ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ကျေးလက်ဒေသ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာပေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

အပူပိုင်းမိုးနဲရေရှားဒေသ၏
စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ

International Development
Australian Broadcasting Corporation

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

ဇာတ်လမ်းတွဲ (၇)။ ။ အပူပိုင်းမိုးနဲရေရောင်းဒေသ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေး ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုများ

မိတ်ဆက်နိဒါန်း

ဤလမ်းညွှန်သည် ရေဒီယို ပညာပေးဇာတ်လမ်းကိုအသုံးပြုပြီး “လွှတ်ရည်ကြမ်းစကားပိုင်း” တစ်ခု ပြုလုပ်ရာ တွင် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူများအတွက် လိုအပ်သော ဆွေးနွေးပွဲလမ်းညွှန်ချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤလမ်းညွှန် ချက်ကို မြန်မာ့အသံ အစီအစဉ်နှင့် တွဲဖက်အသုံးပြုရမည်။ ပိုင်းဖွဲ့ဆွေးနွေးပွဲ ပြုလုပ်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရေဒီယို အစီအစဉ်မှတစ်ဆင့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ကျေးလက်နေ ပြည်သူများအား သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာဗဟုသုတ ဖြန့်ဝေပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်များ

ဤစကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆွေးနွေးပြီးနောက် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများသည် အောက်ဖော်ပြ အကြောင်းအရာများနှင့် စပ်လျဉ်းသော ၎င်းတို့၏ ဗဟုသုတများ၊ စိတ်နေသဘောထားများနှင့် အပြုအမူများဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ် စေမည်။

၁။ ပူပြင်းခြောက်သွေ့သည့်ဒေသတွင် ရေကို ထိရောက်စွာ ချွေတာသုံးစွဲသည့် နည်းစနစ်များဖြင့် သီးနှံစိုက်ပျိုးနိုင်ရန်။

၂။ စိုက်ပျိုးသီးနှံများ ထွက်နှုန်းတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် မျိုးကောင်းမျိုးသန့် မျိုးစေ့များကို စမ်းသပ်ရွေးချယ်နိုင်ရန်။

၃။ မြေဆီလွှာအရည်အသွေးနှင့် အစိုဓာတ်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက် သစ်စိမ်းမြေဩဇာကို အသုံးပြုလာနိုင်ရန်။

- ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူ။** ။အစိုးရဌာနများမှ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ထမ်းများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ဝန်ထမ်းများ
- ဆွေးနွေးမည့်နည်းစနစ်။** ။အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း (လက်ဖက်ရည်ကြမ်းစကားပိုင်း)
- ပါဝင်ဆွေးနွေးမည့်သူ။** ။၅ ဦး အနည်းဆုံး (လယ်သမား၊ လယ်ယာလုပ်သား၊ ကျေးရွာသူကျေးရွာသား)
- ကြာမည့်အချိန်။** ။၁ နာရီ ၂၀ မိနစ်
- လိုအပ်သောပစ္စည်း။** ။CD Player ၊ ပိုစတာဆိုဒ် စာရွက်အကြီး၊ Marker မှတ်စုစာအုပ်နှင့် ဘော်ပင်

ဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်

- အခန်း ၁။ ။ မိတ်ဆက်ခြင်း** (၁၀ မိနစ်)
- ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူ (The moderator) သည် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တတ်ရောက်လာသူများ အချင်းချင်း မိတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲကို စတင်ပါ။ (တစ်ဦးချင်း ၎င်းတို့၏ နေရပ်လိပ်စာနှင့် အသက်မွေးဝမ်း ကြောင်း လုပ်ငန်းကို ပြောပါစေ။)

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

- ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူသည် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူတစ်ဦးချင်းစီကို ဤဆွေးနွေးပွဲတတ်ရောက်ခြင်းမှ ၎င်းတို့ ရရှိ မည်ဟု မျှော်လင့်ထားသော တစ်စုံတစ်ရာကို မေးမြန်းဆွေးနွေးပါ။
- ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူက ဤဆွေးနွေးပွဲ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဆွေးနွေးပွဲပြီးသည့်အခါ ပါဝင် ဆွေးနွေးသူများသည် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော ရည်ရွယ်ချက်များအတိုင်း သတင်း အချက်အလက်များ ရရှိသွားလိမ့်မည်ဟု ရှင်းလင်းပြောဆိုရန် ဖြစ်သည်။
- ထို့နောက် ဆွေးနွေးပွဲအစီအစဉ်ကို ရှင်းပြပါ။

အခန်း ၂။

။ ပူးပေါင်းစဉ်းစားခြင်း

(၁၀ မိနစ်)

- မိတ်ဆက်ခြင်းပြီးနောက် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူသည် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများ လိုအပ်သော သတင်းအချက် အလက်များကို ပဏာမသိရှိနိုင်ရန် အောက်ပါ ယေဘုယျဆန်သော မေးခွန်း များကို တစ်ဦးချင်း မေးခြင်း စူးစမ်းလေ့လာ ကြည့်ပါ။
  - (က) လက်ရှိ အသုံးပြုသော စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်များနှင့် သီးနှံထွက်ရှိမှုအပေါ် သင့်အနေဖြင့် ကျေနပ်မှုရှိပါသလား။
  - (ခ) ဤဒေသမှ တောင်သူများ အဓိက ရင်ဆိုင်ရသည့် အခက်အခဲများက အဘယ်နည်း။
  - (ဂ) စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်သစ်များကို သင်ယူလေ့လာရန်နှင့် စမ်းသပ်ရန် စိတ်ဝင်စားပါ သလား။ (အဘယ်ကြောင့် စိတ်ဝင်စားသနည်း၊ သို့မဟုတ် စိတ်မဝင်စားသနည်း)
  - (ဃ) တောင်သူများ စိုက်ပျိုးရေး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းနှင့် ဝင်ငွေတိုးတက်ကောင်း မွန်စေရန် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်မည်နည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက် မှတ်စု (၁)

- ❖ အခန်း (၁) တွင် ဆွေးနွေးပွဲသို့ လာရောက်သူများသည် ဤဆွေးနွေးပွဲ၏ ရည်ရွယ်ချက် များနှင့် ဆွေးနွေးပုံနည်းလမ်းကို သိရှိပြီ ဖြစ်သည်။
- ❖ အခန်း (၂) ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပါဝင်ဆွေးနွေးမည့်သူများ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပိုမို ရင်းရင်း နီးနီး ဖြစ်စေရန်နှင့် ဆွေးနွေးဖလှယ်လိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် နှိုးဆွပေးရန် ဖြစ်သည်။
- ❖ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများက ၎င်းတို့နေ့စဉ်ဘဝအတွက် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်နေကြောင်းကို ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူက နားလည်နိုင် မည် ဖြစ်သည်။
- ❖ အထက်ပါ မေးခွန်း (၄) ခုကို ဆွေးနွေးရာတွင် မေးခွန်းတစ်ခုမေးပြီးတိုင်း ပါဝင်ဆွေး နွေးသူ တစ်ဦးချင်းစီ၏အဖြေများကို စာရွက်ချပ်အကြီးပေါ်တွင် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူက ရေးမှတ်ရ ပါမည်။ ဤအဆင့်တွင် ပြန်လှန်ဆွေးနွေးခြင်း မပြုရပါ။

အခန်း ၃။

။ “အပူပိုင်းမိုးနဲရေရှားဒေသ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေး ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုများ” ရေဒီယို အစီအစဉ်ကို နားဆင်ခြင်း (၂၀ မိနစ်)

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

- ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူသည် ဤရေဒီယိုအစီအစဉ် အကြောင်းအရာကို အကျဉ်းမျှ ရှင်းပြပါ။ ထိုသို့ ရှင်းပြရာ တွင် အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်ပါစေ။
  - ဤရေဒီယိုအစီအစဉ်သည် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ညောင်ဦးမြို့တွင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများအကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအစီအစဉ်တွင် အပူပိုင်းဒေသမှ တောင်သူများသည် စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်သစ်များနှင့် ရေကိုချွေတာသုံးစွဲသည့် နည်းပညာများကို မည်ကဲ့သို့ လေ့လာကြပုံနှင့် လယ်ယာထွက်ကုန်များ တိုးတက်ပြီး ဝင်ငွေတိုးပွားလာစေရန် မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များကို ဂရုတစိုက် ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် မြေဆီလွှာ အရည်အသွေးထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို မည်ကဲ့သို့လုပ်ဆောင်နေကြောင်း တင်ပြထားပါသည်။
- ထိုနောက် ရေဒီယိုဇာတ်လမ်းအစီအစဉ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၊ သေချာအာရုံစိုက်နားစဉ်ရန် တိုက်တွန်းပါ။ နားထောင်နေစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့မေးမြန်းဆွေးနွေးလိုသော အကြောင်းအရာများကို စဉ်းစားထားရန် တိုက်တွန်းပါ။
- ရေဒီယိုအစီအစဉ်ကို နားစဉ်ပြီးနောက် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူက တစ်ဦးချင်းစီကို ၎င်းတို့၏ မှတ်မိသမျှ သတင်းအချက်အလက်များအား မေးမြန်၍ မှတ်တမ်းတင်ပါ။

အပိုင်း ၄။

။ ရေဒီယိုအစီအစဉ် နားဆင်ပြီးနောက် လေ့လာရရှိသော အချက်များကို ဆွေးနွေးခြင်း (၃၀ မိနစ်)

- ပထမဆုံးအနေဖြင့် ဤရေဒီယိုဇာတ်လမ်းကို နားဆင်ပြီးနောက် မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်များ လေ့လာရရှိခဲ့ပြီး၊ ထိုသတင်းအချက်အလက်များအပေါ် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများ၏ အမြင်သဘောထားများအား အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးပါ။ ရေဒီယိုဇာတ်လမ်းမှ ၎င်းတို့ မြင်ခဲ့ကြားခဲ့သမျှအပေါ် မေးခွန်း မေးမြန်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေးပါ။
  - ဤရေဒီယိုဇာတ်လမ်းတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများအတွက် အရေးကြီးသော ဆွေးနွေးချက်များကို စနစ်တကျ ပြန်လည်ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် အချက်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။
  - ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများ၏ အရပ်ဒေသနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လိုအပ်ချက်ကိုလိုက်၍ ဆွေးနွေးမှုအပိုင်းအားလုံး သို့မဟုတ် အချို့ကို ရွေးချယ်ဆွေးနွေးနိုင်ပါသည်။ ဝိုင်းဖွဲ့ ဆွေးနွေးမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် မေးခွန်းများကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူသည် "နောက်ဆက်တွဲ (၁) ဆွေးနွေးချက်မှတ်စုပုံစံ" ကိုသုံး၍ ဆွေးနွေးချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- (၁) ဤအစီအစဉ်တွင် တောင်သူများ အဓိကရင်ဆိုင်နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများက အဘယ်နည်း။ မည် ကဲ့သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နေသနည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက်မှတ်စု။   ။ (၁) အပူပိုင်းဒေသဖြစ်၍ ရေရှားပါးမှုသည် အဓိက စိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။ (၂) လုပ်သားရှားပါးမှုကြောင့် စိုက်ခင်းများ ပေါင်းရှင်းရာတွင် ဓာတုဗေဒ ပေါင်းသတ်ဆေးများ သုံးစွဲလာခြင်း၊ (၃) မျိုးကောင်းမျိုးသန့် မျိုးစေ့များ ရရှိမှုနှင့် (၄) အထွက်နှုန်းတိုးစေမည့် စိုက်ပျိုးရေး နည်းပညာသစ်များ ရရှိမှု ဖြစ်သည်။

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

(၂) ဤဒေသတွင် စိုက်ပျိုးရေးကို မည်သည့်နေရာမှ ရရှိပါသနည်း။ စိုက်ပျိုး ရေ ချွေတာသုံးသည့် နည်းစနစ်သစ်များက အဘယ်နည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက်မှတ်စု။ ။ (၁) စိုက်ပျိုး ရေကို မိုးရေ နှင့် မြစ်ချောင်းများမှ ရေသွယ်ယူသည့် နည်းလမ်းဖြင့် ရရှိသည်။ (၂) ရေချွေတာသုံးစွဲသည့် နည်းလမ်းများ ဖြစ်သော ရေကို အစက်ချနည်းလမ်း (Dripping Method) နှင့် ရေပန်းဖြင့်ဖြန်းသော နည်းလမ်း (Sprinkler Method) တို့ ဖြစ်သည်။

(၃) စိုက်ပျိုးရေး ချွေတာသုံးစွဲနည်းစနစ်သစ်ကြောင့် တောင်သူများ မည်သည့်အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိ နေပါသနည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက်မှတ်စု။ ။ မိုးရေသိုလှောင်ကန် တည်ဆောက်၍ ရေလှောင် ထားခြင်းကြောင့် တောင်သူများသည် မိုးရာသီအလွန်တွင် (၂) လခန့် ရေ ဆက်လက်ရရှိစေရန် ဟင်းသီးဟင်း ရွက်များ စိုက်ပျိုးနိုင်ပြီး ဝင်ငွေတိုးပွားစေပါသည်။

(၄) ညောင်ဦးဒေသတွင် တောင်သူများ အဓိကစိုက်ပျိုးနေသော သီးနှံများက အဘယ်နည်း။ မျိုးကောင်းမျိုးသန့် ရရှိရေးအတွက် မည်ကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်နေသနည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက်မှတ်စု။ ။ (၁) အဓိက စိုက်ပျိုးသီးနှံများမှာ မြေပဲ၊ ပဲတီစိမ်း၊ နမ်းနှင့် ပဲစင်းငုံတို့ ဖြစ်သည်။ (၂) JICA နှင့် စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနဦးစီးဌာနတို့ ပူးပေါင်း၍ စိုက်ပျိုးချိန် တိုခြင်း၊ အထွက်နှုန်းကောင်းခြင်း၊ ရာသီဥတုဒဏ် ခံနိုင်ခြင်း စသည့် ဒေသနှင့်ကိုက် ညီသော မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များ စမ်းသပ်၍ တောင်သူများကို ဖြန့်ဝေလျက်ရှိသည်။

(၅) မျိုးကောင်းမျိုးသန့် ဟုတ်မဟုတ် ခွဲခြားသည့် နည်းစနစ်က တောင်သူများကို မည်ကဲ့သို့ အကျိုး ပြုခဲ့ပါသနည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက်မှတ်စု။ ။ (၁) ယခင်က တောင်သူများ ရရာမျိုးစေ့ကို ဝယ် ယူစိုက်ပျိုးသဖြင့် မျိုးမအောင်ပဲ ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ (၂) ယခုအခါ မျိုးကောင်း မျိုးသန့် ဟုတ်မဟုတ် မျိုးစေ့ (၁၀၀) ကို စမ်းသပ်စိုက်ခင်းငယ်တွင် ပျိုးကျပြီး အပင်ပေါက် ရာခိုင်နှုန်း အနည်းအများအပေါ်မူတည်၍ မျိုးကောင်းမျိုးသန့်ကို ရွေးချယ်တတ်လာသည်။

(၆) မြေဆီလွှာ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းကို မည်သည့်နည်းစနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေ သနည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက်မှတ်စု။ ။ မြေပြန်ချယ်ရီပင်များ (*Gliricidia*) စိုက်ပျိုးခြင်း ဖြင့် မြေဆီလွှာအရည်အသွေးနှင့် မြေအစိုဓာတ်ကို ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း၊ အပင်၏အကိုင်းအခက် များဖြင့် သစ်စိမ်းမြေဩဇာ (Green Manual) ပြု လုပ်နိုင်ခြင်း။

(၇) စိုက်ပျိုးရေးဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်း ရေရှည်တည်တံ့ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရန် သင့်အနေဖြင့် မည်သည့်အရာများ လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသနည်း။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက်မှတ်စု။ ။ (၁) ရာသီဥတုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ရယူလေ့လာခြင်း၊ (၂) မျိုးကောင်းမျိုးသန့် မျိုးစေ့များ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ (၃) စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်များ မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုခြင်း၊ (၄) မြေဆီလွှာ အရည်အသွေး ကောင်းမွန်စေမည့် နည်းလမ်းများကို လေ့လာခြင်းနှင့် လက်တွေ့အသုံးပြုခြင်း၊ (၅) ရေချွေတာသုံးစွဲသည့် နည်းလမ်းများ အသုံးပြု ခြင်း၊ (၆) ဒေသတွင်းရှိ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန ပညာရှင်များနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နှင့်

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

(၇) မိရိုးဖလာ စိုက်ပျိုးနည်းများအတိုင်း လုပ်ဆောင်နေသော အမူအကျင့်များကို ကြိုးစား ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲခြင်း။

အပိုင်း ၅။

။ ဆွေးနွေးပွဲ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို သုံးသပ်လေ့လာခြင်း

(၁၀ မိနစ်)

- ဤဆွေးနွေးပွဲ မပြီးဆုံးမီ ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူသည် ဆွေးနွေးပွဲအကြောင်းအရာအပေါ် ပါဝင် ဆွေးနွေး သူများ၏ အပြုအမူ သဘောထား မည်ကဲ့သို့ရှိပုံကို အောက်ပါ မေးခွန်းများ မေးမြန်း၍ အကဲဖြတ် လေ့လာရန် ဖြစ်သည်။
  - ဤရေဒီယိုအစီအစဉ်ကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိခဲ့ပါ သနည်း။ ထိုသတင်းအချက်အလက်များသည် သင့်အတွက် အသုံးဝင်ပါသလား။ အဘယ် ကြောင့်နည်း။
  - သင်၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်ရေးအတွက် အခြား မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်ပါသနည်း။
  - ဤရေဒီယိုအစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သော အယူအဆနှင့် နည်းစနစ်တစ်ခုခုကို ပြောင်းလဲကျင့် သုံးရန် ရှိပါသလား။ အကြောင်းရင်းကို ရှင်းလင်းပြပါ။
  - ဤရေဒီယိုအစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သော အယူအဆနှင့် နည်းစနစ်တစ်ခုခုကို ပြောင်းလဲကျင့် သုံးရန် မည်သည့် အတားအဆီးအခက်အခဲများ ရှိပါသလဲ။
  - ဤရေဒီယိုအစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သော အယူအဆနှင့် နည်းစနစ်တစ်ခုခုကို ပြောင်းလဲကျင့် သုံးရန် သင့်ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် အရာတွေက အဘယ်နည်း။
- ဒေသခံပြည်သူများသည် ၎င်းတို့လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များ ဆက်လက်ရရှိစေ ရန် အထက်ပါမေးခွန်းများ၏ အဖြေများကို အခြားပညာပေးလုပ်ငန်းများအတွက် ပြန်လည် အသုံးပြုနိုင်ရန် မှတ်တမ်းထားရှိပါ။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက် မှတ်စု (၂)

ဤရေဒီယိုအစီအစဉ်တစ်ခုကို အသုံးပြု၍ စကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု ပြင်ဆင်ရာတွင် ဦးဆောင် ဆွေးနွေးသူသည် အောက်ပါ တို့ကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားရန် လိုအပ်သည်။

- ✓ ရေဒီယို အစီအစဉ်ပါ အကြောင်းအရာအတွက် သင့်လျော်သော နားစဉ်သူအုပ်စုကို ကြိုတင် စုစည်းထားပြီး၊ ဆွေးနွေးပွဲမတိုင်မီ ၎င်းတို့အား ကြိုတင်အကြောင်းကြားထားရန်။
- ✓ အကယ်၍ နားစဉ်သူအုပ်စုသည် တိုင်းရင်းသားများဖြစ်ပြီး ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူသည် ဒေသ ဘာသာစကားကို မပြောနိုင်ပါက ဒေသခံ ဘာသာစကားပြောဆိုနိုင်သူတစ်ဦးကို ဘာသာ ပြန်ပေးရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားပါ။
- ✓ နားစဉ်သူများ အလွယ်တကူ လာရောက်နိုင်သည့် အဆင်ပြေသောနေရာတွင် လုပ်ဆောင် ရန် ဆုံးဖြတ်ပါ။
- ✓ ဆွေးနွေးပွဲတွင် အသုံးပြုမည့် ပစ္စည်းများ (ဥပမာ - ရေဒီယိုအသံဖိုင် ဖွင့်ပြနိုင်သည့် စက် ကရိယာ) ဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပသည့်နေရာတွင် ရရှိနိုင်ခြင်းရှိမရှိနှင့် မရရှိနိုင်ပါက ဦးဆောင် ဆွေးနွေးသူမှ ၎င်းနှင့်အတူတကွ ယူဆောင် လာရန် ဖြစ်သည်။
- ✓ ဆွေးနွေးချက်များကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန်နှင့် အနာဂတ်ဆွေးနွေးပွဲများအတွက် ပိုမိုကောင်း မွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အသံဖမ်းစက်ဖြင့် သို့မဟုတ် မှတ်စုစာအုပ်ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ရန်

လိုအပ်သည်။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူအတွက် ရည်ညွှန်းကိုးကားချက်

အပူပိုင်းမိုးနည်း ရေရှားဒေသ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ

ဇော်ဝင်း (တင်ဆက်သူ)။ ။ သောတရှင်များ ခင်ဗျာ၊ တောင်သူဦးကြီးတွေဟာ မိုးကိုမျှော်ပြီး စိုက်ပျိုးရိတ်သိမ်းခြင်းကို သမားရိုးကျ လုပ်ခဲ့တာဟာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာခဲ့ပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်မှုကြောင့် သီးနှံ အထွက်နှုန်း ကျဆင်းမှုဒဏ်ကို တောင်သူတွေအနေနဲ့ မကြာခဏ ရင်ဆိုင်ခဲ့ ကြရပါတယ်။ ဒီအကြောင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး မိုးနည်းရေရှား ရပ်ဝန်းဒေသမှာရှိတဲ့ တောင်သူတွေအနေနဲ့ နှစ်စဉ် ရေရှားပါးမှုဒဏ်ကို ဘယ်လိုဖြေရှင်းပြီး အသက်ရှင် ရပ်တည်နေကြတယ် ဆိုတာကို မြန်မာ့အသံရဲ့ အကြီးတန်း အယ်ဒီတာ မန္တလွန်ခိုင်က စုစည်းတင်ပြပေးသွားမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ် ခင်ဗျာ။

နွဲ့နွဲ့နိုင်း။ ။ အထက်အညာ ညောင်ဦးဒေသမှာ မြင့်မားစွာတည်ရှိနေတဲ့ တောင်တန်းကြီးတွေနဲ့အတူ ယှဉ်ပြိုင်ကာ လှနေတဲ့ ထန်းတောကြီးတွေကလည်း အညာဒေသရဲ့ ပြယုဒတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဒေသရဲ့ အလှပေါ် အယဉ်ဆင့်လိုက်တာကတော့ ဒေသထွက်သီးနှံ စိုက်ခင်းများပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုသီးနှံစိုက်ခင်းတွေကို တစ်နှစ်ပတ်လုံး မြင်တွေ့ရတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ မိုးနည်းရပ်ဝန်းဒေသ ဖြစ်တဲ့အတွက် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးနည်းတွေကို အသုံးပြုပြီး စိုက်ပျိုးကြရပါ တယ်။ ဒီအကြောင်းကို တောင်သူ ဦးချစ်ပိုက အခုလိုပြောပြထားပါတယ်။

ဦးချစ်ပို။ ။ ကျွန်တော်ကတော့ ညောင်ဦးမြို့နယ်တောင်ဆိတ်ကျေးရွာ နေတောင်သူဦးချစ်ပို ဖြစ်ပါတယ်။ အပူပိုင်းဒေသဖြစ်တဲ့အတွက် မိုးရေကိုပဲအဓိထားပြီး စိုက်ပျိုးရပါတယ်ခင်ဗျာ။ အခက်အခဲအနေနဲ့ကတော့ ဖြစ်နိုင်ရင်တော့ ရေသွင်း စိုက်ပျိုးပေးမယ် ဆိုရင်တော့ ပိုပြီး အဆင်ပြေပါတယ် ခင်ဗျာ။ အဓိက စိုက်ပျိုးရေးအတွက် စိန်ခေါ်မှုက မိုးရေအခက် အခဲပေါ့။ မိုးရွာမှပဲကြရတာကိုး။ ကြိုဖို့ရာအတွက်က အဓိက ကတော့ ရေသွင်းဖို့အဓိက လိုတယ်ပေါ့နော်။ ရေသွင်းမှ စိုက်ပျိုးရမှာကိုး။ အဲ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးပြီးတဲ့အချိန်မှာ နောက်ထပ် စိန်ခေါ်မှု တစ်ခုကတော့ လုပ်သားရှာပါးမှု လုပ်သားရှာမရတဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့ ပေါင်းသတ်ဆေးတွေဘာတွေ မသုံးသင့်ဘဲနဲ့ သုံးရတယ်။ သုံးတဲ့အချိန်မှာ ပေါင်းနတ်ခတွေ ဘာတွေ မကုန်တော့ဘူးပေါ့။

နွဲ့နွဲ့နိုင်း။ ။ ယခုအချိန်မှာတော့ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနဌာနနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ စိုက်ပျိုးရေးအေဂျင်စီ JICA တို့ပူးပေါင်းပြီး နည်းစနစ်သစ်များကို သင်ကြားစိုက်ပျိုးပေး လျှက်ရှိပါတယ်။ ခြောက်သွေ့ဒဏ်ခံနိုင်တဲ့ မျိုးစေ့များ၊ ရေအစက်ချနည်းပညာနှင့် ရေသိုလှောင်မှု နည်းစနစ်တွေကို ဒေသခံတွေ အသုံးပြုလာနိုင်ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ မျိုးစေ့ချစက်ကို အသုံးပြုတဲ့အခါမှာလည်း ရေမြေဒေသနှင့် ကိုက်ညီဖို့ကလည်း အရမ်းအရေးကြီးပါတယ်။ ညောင်ဦး လို မိုးနည်းဒေသနဲ့ ကိုက်ညီမယ့် မြေပဲ၊ ပဲစဉ်ငုံ၊ ပဲတီစိမ်းတို့ကို သူတို့နဲ့ ကိုက်ညီမယ့် စက်နဲ့ စမ်းသပ်စိုက်ပျိုး ခဲ့ပါတယ်။ ထပ်ပြီးတော့ စဉ်းစားရမယ့်အချက်ကတော့ မိုးခေါင်ရေရှားမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်မယ့်အားနဲ့ ဈေးကွက်ကောင်း ရရှိနိုင်ဖို့ပဲဖြစ်ပါ တယ်။ ယခုအခါမှာတော့ JICA က ပေးတဲ့သင်တန်းကို တက်ရောက်ပြီးတဲ့အခါမှာ တောင်သူအများစုဟာ မျိုးစေ့ကို မှန်ကန်စွာ ရွေးချယ်တတ်လာကြပါပြီ။

ဒေါက်တာ နာအိုရာ ဖူဂျီမိုတို (Chief Advisor, Dry Land Crop Cultivation, JICA)။ ။ (အင်္ဂလိပ် စကားပြော)... အစေ့ အမျိုးအစားက အရေးကြီးပါတယ်။ ရာသီဥတုနဲ့ မြေဆီလွှာ အခြေအနေတွေနဲ့ ကိုက်ညီဖို့ လိုပါတယ်။ ညောင်ဦးနဲ့ ခြောက်သွေ့ဒေသတွေမှာ မြေပဲမျိုး (၄)မျိုးစမ်းသပ်နေပါတယ်။ မြေပဲ၊ ပဲတီစိမ်း၊ နမ်းနဲ့ ပဲစဉ်းငုံတွေဖြစ်ပြီး မျိုးစေ့ အမျိုး အစား တစ်ခုစီအတွက်အမျိုးကောင်း မိတ်ဆက်ပေးထားပါတယ်။ အစေ့အမျိုးအစားရွေးချယ်တဲ့အခါ မိုးခေါင်တဲ့ဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိတဲ့ အစေ့အမျိုးအစားအပြင် အထွက်နှုန်းများပြီး ဈေးကွက်ကောင်းတဲ့ မျိုးစေ့ အမျိုးအစားကို ရွေးချယ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

နွဲ့နွဲ့နိုင်း။ ။ ညောင်ဦးဒေသဟာ သဲမြေဖြစ်တဲ့အတွက် ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးလို့ မကောင်းပါဘူး။ ဒီအချက်က

အရမ်း အရေးကြီးပါတယ် မြေဆီလွှာကောင်းကောင်းမှာ ဘယ်လိုလုပ်ကိုင်ကျမလဲဆိုတာ တောင်သူတွေ အနေနဲ့ ရှာဖွေဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ သဘာဝမြေဩဇာတွေကို အသုံးပြုတာဟာ အကောင်းဆုံးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မြေဆီလွှာ တိုးတက်ဖို့ဆိုရင် *Gliricidia* အပင်ကို စိုက်ပျိုးသင့်တယ်လို့ စိုက်ပျိုးရေး ဦးစီးဌာနက အကြံပြုထားပါတယ်။ အဲ့ဒီအပင်က လေဒဏ်ကို ကာကွယ်နိုင်ပြီး၊ သဲကိုလည်း ထိန်းသိမ်းနိုင်ကာ၊ အရွက်ကိုလည်း မြေဩဇာအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပါတယ်။ ဂျိုက်ကာ အကူအညီဖြင့် အခုဆိုရင် ခရမ်းချဉ်၊ ကြက်သွန်၊ ရွှေဖရုံ စတဲ့သီးနှံတွေကို ဒေသခံတောင်သူတွေ စိုက်ပျိုးနိုင်ကြပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ တောင်သူတစ်ဦးဟာဆိုရင် မိုးခေါင်ချိန်မှာ အနည်းဆုံး (၂) လ မိုးရေ အသုံးပြုဖို့အတွက် ကန်ကို တည်ဆောက်ပြီး၊ စိုက်ခင်းကို တစ်ပင်ချင်းစီ အပင်ရေချစနစ်ဖြင့် ရေသွင်း စိုက်ပျိုးနည်းကို JICA နဲ့ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန တို့က ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ပေးထားပါတယ်။

တောင်သူ။ ။ ကျွန်တော်တို့တောင်သူတွေ ဟိုရှေးတုန်းကတော့ ကျွန်တော်တို့ မျိုးစေ့ အပင်ပေါက်ရာ နှုန်းစမ်း သပ်မှုတွေဘာတွေ ကျွန်တော်တို့မသိခဲ့ဘူး။ မျိုးစေ့အစေ့ (၁၀၀) ဘယ်နပင် ပေါက်တုန်း အဲ့တော့ အဲ့အစေ့ (၁၀၀) ရဲ့ အပင်ပေါက်နှုန်းဟာ (၄) ရက်လောက်ရှိလို့ရှိရင် အညောင်ပေါက်ရာနှုန်းဘယ်လောက် ရှိတုန်း ကျွန်တော်တို့ ကြည့်ရ ပါတယ်။ (၅၀) ပေါက်ရင် (၅၀) ရာခိုင်နှုန်း၊ (၈၀) ပေါက်ရင် (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းလို့ ကျွန်တော်တို့ သတ်မှတ်ပြီးတော့ မိမိရဲ့ ပျိုးခင်းထဲမှာကို အတတ်နိုင်ဆုံး (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းပေါက်တဲ့မျိုးစေ့များကို စိုက်မှသာလျှင် အပင် အရေအတွက်လည်း ကျွန်တော်တို့ ရရှိမှာဖြစ်ပါ တယ်ခင်ဗျ။ ဒါမှသာ အထွက်နှုန်းလည်းပဲ စံချိန်စံညွှန်း မီမှာပါ။ ယခင်တုန်းက ကျွန်တော်တို့ က စိုက်ခဲ့တုန်းက မျိုးရရာ ဝယ်ခဲ့တဲ့စနစ်တွေက ကျွန်တော်တို့ အင်မတန် မှားခဲ့ပါတယ် ကျွန်တော်တို့ အတွေ့အကြုံ တွေလည်းအများကြီး ကျွန်တော်တို့ တွေ့ခဲ့တယ်။ မျိုးက ဝယ်ပြီးတော့ မျိုးစေ့က (၂၅) ရာခိုင်နှုန်းတောင် မမိတဲ့ မျိုးစေ့ တွေ တွေပါတယ်ခင်ဗျ ကျွန်တော်တို့က။ တချို့မျိုးကရေစိမ်တွေနဲ့ ရောင်းလို့မို့လို့ ကျွန်တော်တို့က တောင်သူတွေဆိုတော့ မျိုးဆိုတော့လည်း ကြိမိ မိအောင် ကျွန်တော်တို့က အငမ်း မရ ဝယ်ခဲ့ရတာကိုး။ အဲ့တော့ အငမ်း မရဝယ်ခဲ့တဲ့ အပေါ်မယ် ကျွန်တော်တို့မှာ အမှားတွေ အများကြီးတွေ့ခဲ့တယ်။

နွဲ့နွဲ့ခိုင်။ ။ အခုဆိုရင် ညောင်ဦးဒေသ လယ်ကွင်းထဲမှာရှိတဲ့ လယ်သမားသင်တန်းကျောင်းကို ရောက်ရှိနေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ညောင်ဦးမြို့နယ် စိုက်ပျိုးရေးမန်နေဂျာ ဦးဌေးနိုင်ရဲ့ ပြောကြား ချက်အရ

ဦးဌေးနိုင်။ ။ကျွန်တော်တို့က တောင်သူပညာပေးဟောပြောပွဲတွေလည်း လုပ်ပါတယ်။ နောက်တစ်ခါ တောင်သူ တွေကိုပေါ့နော် ကွင်းထဲမှာ သရုပ်ပြတဲ့ ကွင်းသရုပ်ပြပွဲတွေကိုလည်း ဆောင်ရွက် ပါတယ်။ အဲ့ဒီအပြင် ကျွန်တော်တို့က ရှေ့တန်းတွေမှာပေါ့နော် တောင်သူပညာပေး စခန်းလေးတွေဖွင့်လှစ်ထားတာ ရှိပါတယ်။ ဒီတောင်သူပညာပေးစခန်း လေးတွေမှာဆိုလို့ရှိရင် ကျွန်တော်တို့က ဗီဒီယိုတွေထောင်ပြီးတော့ပေါ့နော် မြို့နယ် ဦးစီးမှူး ရဲ့ ဖုန်းနံပါတ်၊ နောက် ကျွန်တော်တို့ ရုံးဖုန်းနံပါတ်၊ နောက်တစ်ခါ ကွင်းတာဝန်ခံတွေရဲ့ ဖုန်းနံပါတ်၊ နောက် ရှေ့တန်းတွေရဲ့ ဖုန်းနံပါတ်တွေကို ဒီမှာကြော်ငြာထားပြီးတော့ တကယ်လို့ ဒီစိုက်ပျိုးရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ နည်း ပညာတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး အကူအညီလို တယ် ဆိုလို့ရှိရင် ဒီဖုန်းနံပါတ်တွေနဲ့ ဆက်သွယ်ပြီး ဆောင်ရွက်ဖို့အတွက် Call Center တွေလည်း ကျွန်တော် ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်နေပါတယ်။ သတင်းအချက်အလက်တွေ အမြန်ဆုံးရနိုင်ဖို့ ဆိုလို့ရှိရင် တောင်သူတွေဆီကို ကျွန်တော်တို့ Call Center နည်းနဲ့ တီထွင်ပြီးတော့ ဒီလုပ်ငန်းတွေကို ဆောင်ရွက် နေပါတယ်။ ဒီသီးနှံမျိုးတွေရဲ့ ကောင်းကြောင်း တွေပေါ့နော်၊ ဒီစိုက်နည်းစနစ်တွေ ကောင်းတယ်ဆိုတဲ့ဟာတွေကို ကျွန်တော်တို့က လက်ကမ်း စာစောင်လေးတွေ ကိုလည်း မျိုးနဲ့ပတ်သက်ပြီး လက်ကမ်းစာစောင်၊ နောက်ပြီး စိုက်နည်းစနစ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ လက်ကမ်းစာစောင်ပေါ့နော် ဒီဟာ လေးတွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့က တောင်သူ တွေကိုဖြန့်ပြီးတော့ သတင်းအချက် အလက်တွေကို ပေးပါတယ်။

နွဲ့နွဲ့ခိုင်။ ။ညောင်ဦးမြို့နယ် စိုက်ကေ (၂) သိန်းကျော်ကို တာဝန်ယူထားပြီး သတင်းအချက်အလက်များကို တောင်သူ တွေဆီ ရောက်ရှိစေဖို့ ဆောင်ရွက်ပေးနေပါတယ်။ သောတရှင်များရှင်...ဒီကနေအစီအစဉ်မှာ မိုးခေါင် ခြောက်သွေ့တဲ့ ဒေသတွေမှာ ရေကိုစုဆောင်းပြီး ကြားဖြတ်သီးနှံတွေ စိုက်နိုင်တဲ့အကြောင်း၊ ရေငတ်ဒဏ် ခံနိုင်တဲ့မျိုးစေ့တွေကို ရွေး ချယ်ပြီး၊ အပင်ပေါက်ဖို့သေချာတဲ့ မျိုးစေ့တွေကို စိုက်ပျိုးရာကနေ အထွက်ရာခိုင်နှုန်း

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

သိသိသာသာ တိုးလာတဲ့ အကြောင်းနဲ့ မြေဆီလွှာကို မြေဩဇာကောင်းအောင်နဲ့ ရေငွေ့ထိန်းသိမ်းသွားနိုင်တဲ့ နည်းလမ်းတွေကို တင်ပြသွားတာ ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် မြို့နယ်အတွင်းမှာ မျိုးစေ့၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ မြေဩဇာနဲ့ အခြားပတ်သက်တဲ့ နည်းပညာများကို နိုင်ငံတကာနှင့် ချိတ်ဆက်ပြီး အကူအညီပေးနေပြီဖြစ်တဲ့အတွက် တောင်သူ ဦးကြီးများရဲ့ဘဝဟာ ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်မှာပဲဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

ဇင်ဝိုင်း။ ။ဒါကတော့ မိုးနည်းရပ်ဝန်းဒေသမှာရှိကြတဲ့ တောင်သူတွေဟာ အကောင်းဆုံး အခြေအနေတစ်ရပ်ကို ရောက်အောင် ဘယ်လို ကြိုးစားလုပ်ဆောင်နေကြတယ် ဆိုတာတွေ နဲ့ပတ်သက်ပြီး စုစည်းတင်ပြပေးခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နောင်လာမယ့် သီတင်းပတ်တွေမှာလည်း မြန်မာ့အသံရဲ့ အကြီးတန်း အယ်ဒီတာ မနွဲ့နွဲ့ခိုင်က သောတရှင် တောင်သူဦးကြီးတွေကို ဘယ်လိုစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ အစီအစဉ်တွေနဲ့ တင်ဆက်ပေး သွားမလဲဆိုတာကို စောင့်မျှော် နားသောတဆင်ကြပါဦး ခင်ဗျာ။

ရေဒီယိုအစီအစဉ်အတွဲ(၇)

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။ ဆွေးနွေးချက် မှတ်စုပုံစံ

နေရာ။ ။ _____ ဦးရေ။ ။ (_____) ဦး
 ရေဒီယိုအစီအစဉ် အမည်။ ။ _____ မြို့နယ် ၊ ကျေးရွာအုပ်စု၊ _____ ကျေးရွာအုပ်စု ၊ _____ ကျေးရွာ

_____ နေ့စွဲ။ ။ _____

စဉ်	ဆွေးနွေးသူ အမည်	ဆွေးနွေးချက်များနှင့် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ	ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရန်